

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Aci sunt a să trimitte tot felul de scrisori, cereri și bani.

Apare în fiecare Duminică.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileri
Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri
Pe 1/4 an . . . . . 80 fileri
Pe 1 lună . . . . . 30 fileri
Un număr singur 6 fileri

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

*

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria.

Prima Maiu!

Fraților! Nu uitați, că și socialdemocrații au pe an o zi de sărbătoare. Este ziua de **prima maiu**. În această zi muncitorii din lumea întreagă pun sculele la o parte și țin zi de sărbătoare.

Românii socialdemocrați din țara întreagă deasemenea vor serba această zi.

În prima maiu nime să nu lucre. În această zi să ținem adunări, conferințe, serbări și petreceri, toate în numele socialdemocrației.

Fraților! Vă pregătiți și serbați ziua de prima maiu!

Înainte, numai înainte!

Când scriem aceste rânduri, frați din țara întreagă sunt în Budapesta și iau parte la sfatul parlamentului muncitorilor. 365 frați au venit din 277 comune. Încă n'a fost congres în țara asta, la care să fi luat parte atâția delegați dintr'o țară. Și ce bucurie aveați văzând, că unguri, români, sârbi, nemți și slovaci sed într'o sală, ca frați buni iau parte la congres și cu înțelegere hotăresc și una și alta, ce ar fi bine de făcut spre a duce cu un pas înainte cauza muncitorilor apăsăți.

Multe s'au petrecut la congresul muncitorilor. Vom scrie despre toate pe rând. Mai întâiu însă vom da samă despre cele întâmplate și numai după aceea ne vom scrie părerea.

Cetiți cu toții cu luare aminte cele întâmplate la congres. Și ce s'a hotărât, să se și facă. Acum numai o devisa s'avem: **Înainte, numai înainte!**

Congresul.

(Raport special).

Duminică, luni și marți au ținut adevărații ablegați ai poporului al XI-lea congres al partidului socialdemocrat. Aceste zile au fost zile de adevărată sărbătoare, când poporul a adus hotăriri despre afacerile lui. Cuvântările și jalbele răsunate la congres preocupă încă și acum inimile noastre și nu suntem încă în stare a da samă despre hotăririle însemnate aduse la congres și nu putem încă constata, că aceste hotăriri ce direcțiune au dat mișcării socialdemocrate.

Atâta însă am aflat, că cei 665 deputați, cari au venit din 277 comune, s'au depărțat din Budapesta cu aceea convingere, că goana pornita în contra noastră nu ne-a sleit puterile, ci din contra a împuțernicit partidul și numărul fraților s'a îndoit.

Ablegații au adus hotăriri de mare însemnătate și deabunăsămă vor ști a le și implini. Credem, credem ca deputații mergând acasa la vetrele lor s'au depărțat dela congres cu aceea convingere, că vor sămăna

sămănta socialdemocrației în țara întreagă, ca pe viitor țara întreagă să fie convinsă, că numai așa se vor schimba stările negre, dacă muncitorii vor învinge. Și fie-cine va trăi cu devisa, ce am învățat-o dela apostolul socialdemocrației, Carol Marx: *muncitorii din lumea întreagă să se unească.*

Despre cele întâmplate la congres vom da samă în cele, ce urmează:

Salutări.

Partidele din alte țări s'au interesat foarte mult de adunarea partidului nostru. Dovadă pentru interesul lor față de adunarea noastră și față de lupta noastră sunt nenumăratele epistole și telegrame, cari s'au adresat adunării partidului. Frațele Servy secretar în numele secretariatului partidului socialdemocrat din Brüssel a trimis următoarea epistolă scrisă în limba franceză:

„Stimaților Frați! În numele secretariatului partidului socialdemocrat salut cu mare bucurie pe trimișii adunați la congresul din Budapesta. Cu inimă curată dorim succes și sperăm, cumcă la congresul internațional, care se va ține în 14—20 August 1904, partidul din Ungaria va lua parte prin mulți trimiși, dând dovadă simțământului său de solidaritate internațională.

Primiți stimaților Frați, expresiunea solidarității noastre internaționale.“

Servy secretar.

Partidul din *Austria* a trimis ca delegat pe fratele *Winarsky* și ne-a dorit succes și prin epistolă.

Secretariatul din *Germania* a trimis următoarea epistolă:

„Stimaților Frați! Mulțumită pentru invitarea la adunarea XI. a partidului dumneavoastră.

Bucuros am fi mers la congresul din Budapesta, însă afacerile propriu urgente ne preocup foarte.

Ne ar fi fost spre mare bucurie de a ne convinge și în persoană despre creșterea și înflorirea partidului fraților din Ungaria, spre durere însă trebuie să abzicem pentru acum despre această plăcere.

Poftind succesele cele mai bune muncii D-voastră asigurăm pe frații noștri din Ungaria, cumcă față de afacerile lor suntem cu interesul cel mai mare.

Salutare frățească în numele presidiului“
W. Pfankuch.

Telegrama partidului din *Anglia* sună astfel: „Partidul muncitorilor independenți din *Britania* mare trimite salutări frățești.“

Partidul muncitorilor din *Belgia* a trimis următoarea telegramă:

„Partidul muncitorilor din *Belgia* adunat la congres mulțamește fraților din Ungaria exprimarea simpatiei. Dorim, cumcă lupta voastră să fie cu succes, spre binele luptei noastre în contra capitalismului internațional.“
Maes secretar.

Ambele partide din *Francia* au dat expresiune simpatiei lor prin telegrame.

Partidul socialist francez așa scrie: „Salutare frățească adunării partidului socialist din Ungaria, din partea partidului socialist francez.“
Orry secretar.

Salutarea partidului socialist din *Francia* sună astfel: „Partidul socialist din *Francia* salută frățește proletariatul maghiar.“
Bracke.

Proletariatul din *Croația*, care se află într'o stare asemenea stărei noastre, și-a ținut congresul deodată cu noi, pe noi ne a salutat în următorul mod:

„Adunarea socialdemocraților din *Croația* trimete adunării din Ungaria salutări cordiale și expresiunea frățietății sale. Același jug îl ducem — cu atâta ne simțim mai aproape de voi. Să trăiască internaționalitatea roșie.“
Bukseg secretar.

Mare satisfacție pot afla frații noștri sârbi pentru asupririle și suferințele avute în înflorirea și creșterea mișcării. Cu îndestulare pot privi roadele muncii lor, cu care au deșteptat simpatia sârbilor din alte țări.

Multe telegrame și epistole sunt dovada acestei simpatii.

În epistole au salutat: organul fraților sârbi din *Londra*, reuniunea muncitorilor sârbi „Sloga“ din *Viena*, ear slavii organizați die *Viena*, sârbi din *München*, organul sârbesc din *München* în telegramă au dat expresiune bucuriei și simpatiei lor.

Frații noștri din *America* încă au trimis nenumărate salutări.

În *New-York* acum s'a ținut primul congres al fraților noștri, cari ne-au trimis următoarea telegramă:

„Putere, paciență, succes pofteste primul congres socialist al ungarilor din *America*.“

Dela conducătorii partidului socialist din *New-York* am primit următoarea epistolă frumoasă:

Congresului partidului socialdemocrat din Ungaria.

Budapesta, Ungaria.

Stimaților Frați! În toată lumea cultă curge lupta proletariatului în contra capitalismului. Noi, cari am luptat cu voi, ne aducem aminte de voi atunci, când vă adunați, ca să vă organizați pentru lupta viitoare. Imprejurările miserabile din Ungaria ne-au silit a ne depărta, dar cu toate acestea noi și aici consimțim cu voi și vă dorim succes.

Comisiunea organizatoare a socialistilor maghiari din *New-York*.

De la frații din *Chicago* am primit o epistolă, din care putem deduce, că frații din *Chicago* nu cunosc stările de pe la noi, dar totuși să vede, că sunt una cu noi. . .

De asemenea ne-a salutat partidul din *Graț*.

Din *America* am primit peste 10 scrisori. Am primit salutări din toate părțile lumii, așa din *Londra*, *Dortmund*, *Nürnberg*, *Frankfurt*, *München*, *Viena*, *Berlin*, *Paris*, *Wittenberg*, **Plocești** (*România*).

Afară de acestea, din țări am primit cu totul 108 salutări:

Arad, *Besztercebánya*, *Brașov*, *Czegléd*, *Debrecin*, *Dés*, *Delta*, *Észék*, *Gattaja* (românește), *Győr*, *Hódmezővásárhely*, *Jászberény*, *Kaşa*, *Keszthely*, *Kisterenne*, *Cluj*, *Komárom*, *Kula*, *Lelc*, *Lugoș*, *Máramarossziget*, *Marosvásárhely*, *Mehala* (românește), *Mișcolț*, *Mitrovita*, *Munkács*, *Muszkamagyarád* (românește), *Nagybecskerek*, *Nagykanizsa*, *Nagy-palánka*, *Nagyszeben* (românește), *Nagy-szentmiklós*, *Nagyvárad*, *Omor*, *Omoravita*, *Orșova*, *Pancsova*, *Pápa*, *Pojon*, *Pécs*, *Szabadka*, *Sátmar*, *Szászrégen*, *Szegedin*, *Székesfehérvár*, *Szombathely*, *Szolnok*, *Sárisáp-amarólygy*, *Sárospatak*, *Sátoraljaújhegy*, *Sopron*, *Timișoara*, *Törökkanizsa*, *Törökszakos* și *Iklód*

Răvas.

O zi cu noroc.

O zi cu noroc a avut partidul nostru în sâmbăta înainte de congres. Nu mai puțin decât de 50 ori am avut onoare a saluta pe onorații trimiși ai poliției. Păzitorii ordinei nici odată nu s'au dus cu mâini goale. Din încredințarea procurorului au confiscat

Adevărul,
au confiscat
Narodna Reci,
au confiscat

Népszava,
au confiscat placatul
Cătră oamenii cinstiți
și au confiscat o

foaie volantă
în care am descris judecățile grele, ce s'au adus contra fraților noștri. Pentru o zi e chiar destul.

Foaie confiscată.

„Népszava“ serie: Procurorul din Timișoara în săptămâna trecută a confiscat *Volkswille*, foaia fraților sudungari. Acesta este deja cazul al 7-lea, când procurorul deține foaia la poștă. Să trăiască libertatea de presă din Ungaria!

Congresul socialdemocrat din Croația

Din Agram ni s'au serie: În zilele de 4 și 5 Aprilie nou (paștele catolic) s'a ținut în Agram congresul partidului socialdemocrat din Croația, la care au luat parte 90 delegați. Fratele Bukseg a referat despre starea socială, la care bagă de seamă că toate grevele afară de una s'au sfârșit cu victoria muncitorilor. În vorbirea sa referentul dă seamă despre purtarea socialdemocrației față cu partidele burgheze și zice, că pentru ajungerea vre-unui drept se poate face o alianță, dar în nici un caz nu pe timp îndelungat.

După amiază deputații din provincie au pronunțat felicitările organizațiilor. După aceea s'a deschis o dezbateră asupra dăreii de seamă a partidului. Apoi s'a discutat asupra rezoluțiunii de organizare a partidului. La sfârșitul congresului s'a primit o rezoluțiune prin care se protestează contra goanei ce să face contra socialdemocrațiilor.

Biroul socialist internațional

din Bruxelles aduce la cunoștința organizațiilor de muncitori că congresul internațional socialdemocrat se va ține în Amsterdam, în zilele dela 14—20 August 1904. Ordinea zilei este compusă din următoarele 17 puncte:

1. Verificarea mandatelor.
2. Alegerea presidiului.
3. Impărțirea secțiunilor.
4. Hotărârea definitivă a ordinei de zi.
5. Raportul naționalităților.
6. Regulele internaționale ale politicii socialiste.
7. Rezoluțiune asupra tacticii partidului.
8. Politică colonială.
9. Emigrările.
10. Greva generală.
11. Politică socială și asigurarea muncitorimei.
12. Ziua de opt oare.
13. Cartele și lipsa de lucru.
14. Vamă de apărare și negoțul liber.
15. Militarismul.
16. Clericalismul și școala.
17. Tradereuniuni și politica.

Biroul de pace internațională. 16. Locuințe pentru muncitori. 17. Solidaritatea internațională.

Reuniunile socialdemocrate din toate țările sunt rugate a trimite cât mai în grabă un raport asupra mișcării socialiste din țara lor, la secretariatul internațional.

Fraților!

La congres am primit multe scrisori dela frați. Cele mai multe sunt plânsori. Acum deodată nu putem găta cu toate, de aceea vă rugăm să fiți cu așteptare. Le vom cerceta pe toate și sau le vom preda advocaților sau le vom publica în foaia noastră „Adevărul“.

Dacă frații mai au jalbe, binevoiască a ni-le trimite, că de aici încolo toate vor fi

publicate în „Adevărul“, ca să cetiască țara întreagă, că ce stări asiatică sunt în țara noastră.

Cine are ceva plângere, să ne scrie nouă căci la partidul muncitorilor fiecare capătă ascultare.

În decursul congresului frații din Budapesta n'au putut vorbi cu toți frații, fiindcă îi preocupau sfăturile.

Dacă cineva ar mai avea ceva de comunicat, binevoiască a ne scria.

Presă partidului,

Aduș la raportul partidului.

Foaia centrală a partidului „Népszava“ apare de 3-ori pe săptămână.

Foaia centrală în limba germană a partidului „Volkstimme“ apare odată la săptămână.

Abonentii acestor 2 foi în anul trecut s'au înmulțit.

Foaia românească a partidului este „Adevărul“.

Apare odată pe săptămână, „Duminea“. Durere, fiindcă puterea a apăsător și a urmărit pe Români, aceasta foaie nu s'a putut răspândi în destul, după-cum am așteptat, așa că partidul a plătit de asupra aproape 3000 coroane.

Credem însă, că în viitor vom avea ocaziune de a răspândi „Adevărul“ cu succes mai mare și atunci și din foaia românească va fi atât venit, cât costă foaia.

Foaia centrală sârbescă este „Narodna Rieci“, apare odată la săptămână.

Foi nemțești sunt:
„Volkswille“ (Timișoara) și „Westungarische Grenzboten“ (Pojon).

Foi ungurești:
„Munkás“ (Pecs), „Györi munkások lapja“ (Győr), „Munkáslap“ (Szombathely), „Erdélyi munkás“ și „Kolozsvári munkás“ (Cluj), „Keeskeméti munkás“ (Keeskemét).

Foi de branșe:
„Tipografia“, „Guttenberg“, „Vas és fém munkások szaklapja“, „Famunkások szaklapja“, „Építő munkás“, „Kőfaragó“, „Könyvkötők szaklapja“, „Kereskedelmi alkalmazottak lapja“, „Czipész“, „Kocsisok szaklapja“ și „Debreczeni kőművesek szaklapja“.

„Adevărul“ trebuie răspândit!

Cronica.

— În viața politică acum chiar nimic nu s'întâmplă. Domniile sârbătoare Sf. Paști și n'au vreme să se ocupe cu politica. Apoi mai bine fac, dacă stau acasă.

— Gendarmeria vătămată. În 29 Martie fratele Avram Benedek a fost osândit din partea tribunalului din Budapesta în urma verdictului juraților la trei luni închisoare și 2000 coroane amendă în bani pentru vătămarea gendarmeriei și a autorităților politice, care să cuprindă într'un articol apărut în 14 Mai anul trecut în „Népszava“; sub titlu

„Pușca gendarmilor“.

Partea învinuită a articolului conține următoarele:

„Foarte mult sânge apasă sufletul acestor fiare uniformate; dar' cu toate aceste încă nu s'a auzit, că aceștia să-și fi luată pedeapsa meritată pentru omor — ba din bestialitățile lor s'au plătit cu distincțiuni. ... „Ca banda de hoți lucră în țara întreagă solgăbirăii cu consortii lor (gendarmii) fără nici o responsabilitate...“ „Gendarmii sunt numai servitorii și unelte în mâna solgăbirăilor mai proști crânceni și fricoși și acești misorabili sunt responsabili pentru sângele curs. ... Paciența cea mai mare a trebuit, dacă nu era frică, că poporul încă n'a alungat la dracu această gardă a solgăbirăilor proști, neștiutori și crânceni“.

Tot pentru vătămarea gendarmeriei a fost tras la răspundere fratele David Flei-

scher, care într'un articol apărut tot în „Népszava“ a cutezat să scrie, că niște gendarmi, cu ocaziunea unei adunări socialdemocrate în *Pákozdi au maltratat într'un mod foarte barbar pe Nicolae Szabó un bătrân bolnav*.

Cu toate că acelea scrise s'au și dovedit că în decursul pertractărei, fratele Fleischer a fost osândit la 3 luni temniță și 2000 coroane amendă în bani.

Banii s'au vor subtrage din cauțiunea foaiei „Népszava“.

Aceste sunt judecăți de clasă adușă contra muncitorilor. Prin asta voind puterea a suprima mișcările muncitorilor.

Însă zadarnic: apa trece, petrele rămân.

— Lupta între ruși și japonezi încă tot n'a dat de capăt. Armatele amândouă puteri și pe mare și pe uscat își măsoară puterile, câțiva oameni pier și aici și acolo dar ciocnirea definitivă încă tot nu s'a făcut. Conducătorii armatelor fac planuri, amu să bată pe dușman, amu să omoare mai mulți soldați dușmani, amu să scoate un riu de lacrimi din ochii mamelor triste. Că n'au ficiorii, cei-ce fac luptele.

— Revolta socialistă din Talpoș. Mercuri s'a început la tribunalul din Arad procesul în afacerea revoltei socialiste dela Talpoș, despre care am scris mult la vremea sa. Sunt acușati 17 locuitori din Talpoș, în parte preponderantă români. În actul de acușă se spune, că aceștia au intrat în 9 Ianuarie n. în cancelaria notarială și au rugat pe notarul Ioan Selejan să le facă o petiție la ministru. Notarul n'a vrut să le facă petiția, spunându-le să vină a doua zi. Atunci oamenii au smuls condeiul din mâna notarului și al scriitorului său, i-au apucat pe amândoi de braț și i-au dat afară, apoi au încuiat cancelaria și au ascuns cheia. Procurorul a aflat în acest fapt „violență contra autorității“. Pertractarea a fost presidată de judele de tablă Ludovic Fabian, acușă o susține procurorul Anton Meszlényi.

Vineri s'a terminat procesul tragic al acestor 17 locuitori români din Talpoș. Apărătorii acușatorilor au fost d-nii Dr. Stefan C. Pop și Petru Oprea. Acușatii au fasonat că în ziua de 9 Ianuarie n. au rugat pe notarul să le facă o petiție la ministru. Notarul i-a refuzat și aruncând iritat pena, a plecat afară. Mai târziu s'a reintors înapoi, ca să-și ia pipa și cu acest prilej i-a înfruntat pe locuitorii cu cuvinte urite, cari nu pot fi reproduse. Notarul Selejan recunoaște singur, că acușatii l'au rugat frumos și liniștit să le facă petiția. Spunându-le, că „azi n'am timp“, Paul Lazar l'a apucat de mână și l'a împins afară din birou. Ceilalți nu l'au atins, ci i-au spus numai frumos, să easă afară. Selejan mai recunoaște, că a fost iritat și a înfruntat reu pe acușatii. După pronunțarea discursurilor de acușare și de apărare, tribunalul a adus sentința: Paul Lazar e condamnat la 6 luni temniță, 14 acușatii sunt condamnați la câte 3 luni temniță, 2 acușatii au fost achitați. Te doare inima, când vezi cât are să sufere poporul muncitor din cauza faptelor rele ale autorităților.

— Popii socialdemocrați. Din Zürich ni s'au serie: La alegerile de preoți ce s'au ținut zilele acestea, au fost din nou aleși cei doi preoți socialdemocrați, cu toate că unul dintre ei nu voește să boteze pe nimeni în biserică.

— Milionar socialist. Din Paris s'au telegrafcază: În săptămâna trecută a înecat din viață primarul socialistilor din Reims Charles Arnould. El avea mare fabrică de șampanie și a lăsat după sine o avere de mai multe milioane. Pe lângă averea sa colosală a fost și membru foarte activ al partidului socialist. Nici-o dată n'a făcut secret de sentimentele sale democratice. Când nainte cu doi ani părechea împărătească rusească a cercetat orașul Reims, Arnould a satisfăcut datorințele sale de ospitalier și francez complexant în modul cel mai excelent dar în agrărea auguștilor oaspeți, încungiura cu îngrijire aproape ostentative expresiunea maiestate.

